

Sygn. akt V RC 347/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2015 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi V Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Teresa Dylis

Protokolant stażysta Patrycja Krupczyńska

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2015 r. w Łodzi

sprawy

z powództwa K. W.

przeciwko M. W.

o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego lub obniżenie alimentów

1. uchyła w całości wyrok zaoczny z dnia 23 stycznia 2014 roku;
2. oddała powództwo o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego K. W. względem syna M. W.;
3. obniża alimenty zasądzone wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi -Śródmieścia w Łodzi z dnia 20 stycznia 2009 roku w sprawie VIII RC 320/08 od K. W. na rzecz syna M. W. z kwoty po 450 (czterysta pięćdziesiąt) złotych miesięcznie do kwoty po 250 (dwieście pięćdziesiąt) złotych miesięcznie, płatne do rąk uprawnionego M. W., do dnia 10-go każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 7 sierpnia 2013 roku;
4. oddała powództwo o obniżenie alimentów w pozostałej części;
5. nie obciąża pozwanego kosztami postępowania od uwzględnionej części powództwa.

V RC 347/13

UZASADNIENIE

W dniu 7 sierpnia 2013 r. K. W. złożył pozew skierowany przeciwko pozwanemu M. W. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego lub o obniżenie alimentów do kwoty po 100 złotych miesięcznie (pozew k.2-9).

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wyrokiem zaocznym z dnia 23 stycznia 2014 r., wydanym w trybie art. 341 k.p.c., ustalił, że obowiązek alimentacyjny K. W. względem syna M. W., orzeczony wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 20 stycznia 2009 r. w sprawie VIII RC 320/08 na kwotę po 450 złotych miesięcznie wygasł z dniem 7 sierpnia 2013 r. i zasądził od pozwanego na rzecz powoda koszty procesu (wyrok zaoczny k.62).

W dniu 7 sierpnia 2014 r. pozwany złożył wniosek o przywrócenie terminu oraz sprzeciw od wyroku zaocznego, podnosząc, iż w pozwie został podany jego nieprawidłowy adres, skutkiem czego nie otrzymał od korespondencji sądowej (wniosek o przywrócenie terminu k.78-79; sprzeciw k.80-85).

Postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2014 r. przywrócono pozwanemu termin do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego z dnia 23 stycznia 2014 r. (postanowienie k.106).

Na rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w 20 lipca 2015 r. pełnomocnik powoda popierał powództwo alternatywne o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego lub o obniżenie alimentów do kwoty po 100 złotych miesięcznie z dniem złożenia pozwu oraz wnosił o zasądzenie kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa adwokackiego norm przepisanych. Pozwany nie uznawał powództwa i wnosił o jego oddalenie (protokół rozprawy k.351-353).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. W. ur. (...) jest synem A. W. i K. W., którzy są po rozwodzie (okoliczność bezsporna).

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wyrokiem z dnia 20 stycznia 2009 r. w sprawie VIII RC 320/08 podwyższył alimenty od K. W. na rzecz syna M. W. z kwoty po 350 złotych miesięcznie do kwoty po 450 złotych miesięcznie, poczynając od dnia 8 maja 2008 r. (wyrok k.227 akt sprawy VIII RC 320/08).

W dacie wydania powyższego wyroku M. W. miał 25 lat.

Od urodzenia cierpi na mukowiscydozę, która powoduje pogorszenie wydolności płuc i postępującą degradację mięszu płucnego na skutek przewlekłego stanu zapalnego. Choroba wymaga ciągłej inhalacji, drenażu, leczenia farmakologicznego, stosowania diety wysokokalorycznej oraz preparatów witaminowych i specjalnych odżywek. Ponadto M. W. choruje na kardiomiopatię zastoinkową z ciężkim uszkodzeniem funkcji mięśnia lewej komory serca. Z uwagi na stan zdrowia musi prowadzić oszczędny tryb życia, z ograniczeniem wysiłku fizycznego, powinien unikać infekcji i co roku szczepić się przeciwko grypie (opinie biegłych k.134 i k.141-145 akt sprawy VIII RC 320/08).

W czasie rozpoznawania poprzedniej sprawy alimentacyjnej M. W. był studentem V semestru studiów stacjonarnych w Wyższej Szkole (...) w Ł.. Studia trwały 3,5 roku. Czesne za studia wynosiło 380 złotych miesięcznie przez 12 miesięcy, ale (...) pokrywał koszt czesnego za 9 miesięcy. W tym czasie powód pobierał stypendium za wyniki w nauce – 170 złotych miesięcznie oraz stypendium specjalne - 150 złotych miesięcznie. Otrzymywał również rentę socjalną w wysokości 475 złotych netto oraz zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 150 złotych. Mieszkał on z matką w domu jednorodzinnym w Ł. przy ul. (...), którego koszty utrzymania wynosiły: w okresie letnim około 550 złotych, natomiast w okresie zimowym – z uwagi na ogrzewanie gazem – około 980 złotych miesięcznie. Jego matka pracowała jako bibliotekarka w szkole podstawowej i zarabiała około 1.600 złotych netto miesięcznie.

M. W. określał swoje miesięczne potrzeby na kwotę około 2.500 złotych, w tym: standardowe lekarstwa - 600 złotych, wizyty u kardiologa, specjalistów medycyny chińskiej i leki ziołowe – 240 złotych, dojazdy do lekarzy – 80 złotych, odżywki – 100 złotych, wyżywienie - 400 złotych + obiady na uczelni - 160 złotych, odzież i obuwie – 100 złotych, bilet miesięczny - 44 złote, ubezpieczenie – 45 złotych oraz proporcjonalny udział w kosztach mieszkania około 750 złotych (wycena leków k.135; pismo (...) k.150; zeznania powoda k.222-224 oraz jego informacyjne wysłuchanie k.115 odw.-117odw. akt sprawy VIII RC 320/08).

W tym czasie K. W. miał 51 lat i był zatrudniony na stanowisku nauczyciela w szkole podstawowej, a jego średnie miesięczne wynagrodzenie netto wynosiło około 2.000 złotych. Mieszkał on z drugą żoną – J. W. w swoim mieszkaniu, gdzie świadczenia wynosiły około 370 złotych miesięcznie. Jego żona pobierała rentę w kwocie 548 złotych netto miesięcznie. Był również współwłaścicielem domu, w którym przebywała była żona oraz syn M. i opłacał podatek od tej nieruchomości w kwocie 556 złotych rocznie. K. W. chorował na przewlekłe zapalenie trzustki, leczył się w poradni publicznej (zaświadczenie o zarobkach k.165; zeznania pozwanego k.224-225 oraz jego informacyjne wysłuchanie k.117odw.-118 akt sprawy VIII RC 320/08).

Od czasu autorytatywnej konkretyzacji obowiązku alimentacyjnego do czasu złożenia przedmiotowego powództwa upłynęły 4 lata i 8 miesięcy.

Obecnie K. W. ma 58 lat, posiada wyższe wykształcenie, zawód - magister rekreacji ruchowej. Do 31 sierpnia 2013 r. pracował w Szkole Podstawowej nr (...) w Ł. jako nauczyciel wychowania fizycznego za wynagrodzeniem 2.200 złotych netto miesięcznie. Stosunek pracy ustał, gdyż powód nie zgodził się na nowe warunki zatrudnienia, polegające na zmniejszeniu liczby godzin pracy z 18/18 na 12/18 oraz proporcjonalnie obniżone wynagrodzenie. Od 1 września 2013 r. nie pracuje i utrzymuje się z nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego w wysokości 1.572 złote miesięcznie, które może pobierać do uzyskania wieku emerytalnego. Stanowi ono 80% właściwej emerytury. Świadczenie jest wyższe niż oferowana mu zmiana warunków pracy, bo otrzymywałby 1.400 złotych netto miesięcznie. Nie posiada innych źródeł dochodu. Według rocznego zeznania podatkowego dochód brutto powoda w 2013 r. wyniósł 62.236 złotych, natomiast w 2014 r. – 24.217 złotych. Powód cierpi na zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa (pisma Dyrektora SP nr 11 k.20 i k.21; pismo powoda k.19; decyzje dot. świadczenia kompensacyjnego k.54-55, k.137, k.138 i k.330; PIT-37 za 2013 r. k.139-140; zaświadczenia lekarskie k.141 i k.144; wynik badania radiologicznego k.142; rachunek k.143; umowa sprzedaży k.145; faktury k.146-147 i k.312-324 i k.332-335; zaświadczenie Naczelnika US Ł. k.276; PIT-36 za 2014 r. k.307-308; zeznania powoda k.351-352 oraz jego informacyjne wyjaśnienia k.223).

K. W. jest po rozwodzie z drugą żoną od 2010 roku. Obecnie mieszka sam w swoim mieszkaniu o powierzchni 34 m² położonym w Ł. przy ul. (...), które zakupił w 2005 roku. Świadczenia mieszkaniowe wynoszą 380 złotych miesięcznie. W 2010 roku otrzymał od komornika spłatę za dom przy ul. (...) w wysokości około 120.000 złotych, z kwoty tej pozostało mu 21.000 złotych. Obecnie nie posiada innego majątku. Na syna nie płaci alimentów od kwietnia 2014 roku, nie ma innych zobowiązań alimentacyjnych. Syn nie utrzymuje kontaktów z ojcem od 2002 roku (opłata za lokal k.149; kopia postanowienia w sprawie o podział majątku k.160-162 wraz z uzasadnieniem k.163-177odw.; pismo powoda dot. stanu majątkowego k.337-346; zeznania powoda k.351-352 oraz jego informacyjne wyjaśnienia k.223).

M. W. ma obecnie 31 lat, nadal choruje na mukowiscydozę i kardiomiopatię zastoinkową. Posiada znaczny stopień niepełnosprawności, z możliwością zatrudnienia wyłącznie w warunkach chronionych. Jego stałym źródłem dochodu jest renta socjalna w kwocie 619 złotych oraz zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153 złote.

Pozwany ukończył policealne studium informatyczne, uzyskując tytuł technika informatyka. Następnie kontynuował naukę w różnych wyższych uczelniach, ale studiów nie ukończył z powodu złego stanu zdrowia. Studiował w Wyższej Szkole (...), następnie w Wyższej Szkole (...), później na Wydziale Fizyki i Matematyki Stosowanej w Uniwersytecie (...), a ostatnio w Wyższej Szkole (...) o Zdrowiu. Pozwany nie płacił za studia, miał je refundowane, natomiast w czasie pobierania nauki otrzymywał stypendia: socjalne oraz specjalne (zaświadczenia o nauce k.36, k.58, k.203-206 i k.274; orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k.86; decyzja o przyznaniu zasiłku pielęgnacyjnego k.201; decyzja rentowa k.202; zeznania pozwanego k.352 oraz jego informacyjne wysłuchanie k.223-224).

Od dnia 12 czerwca 2012 r. do dnia 30 sierpnia 2014 r. był zatrudniony w Zakładzie (...), początkowo na ½ etatu jako pracownik pomocniczy za wynagrodzeniem około 600 złotych miesięcznie, a następnie na pełen etat jako grafik komputerowy za wynagrodzeniem 1.400 złotych netto. Jednakże pozwany rozwiązał umowę o pracę z uwagi na zły stan zdrowia. Następnie od 1 września 2014 r. do lutego 2015 r. uczestniczył w projekcie unijnym, którego celem była aktywizacja zawodowa ludzi niepełnosprawnych, za co otrzymywał 400 złotych miesięcznie. W 2013 r. dochód brutto pozwanego wyniósł 25.622 złote (zaświadczenie o zatrudnieniu k.63 i k.271; aneks do umowy o pracę k.92-93; umowy o pracę k.94 i k.95; świadectwo pracy k.207; umowa dot. projektu k.208-208odw.; potwierdzenia przelewów k.209-219; zaświadczenie Naczelnika II US Ł.-G. k.281; zeznania pozwanego k.352 oraz jego informacyjne wysłuchanie k.223-224).

Obecnie M. W. ma wzmożone kłopoty ze zdrowiem, nastąpiło znaczne zaawansowanie objawów choroby: nawracające zapalenia płuc i oskrzeli, rozstrzenia oskrzeli, przewlekła niewydolność płuc, zewnątrzwydzielnicza niewydolność trzustki. W marcu bieżącego roku pozwany przebywał w Instytucie (...) w R.. Stale musi przyjmować antybiotyki wziewne i doustne. Oczekuje na przeszczep płuc i serca. Stan zdrowia nie pozwala mu na podjęcie nauki lub pracy. Pomimo tego w lipcu 2015 r. podjął pracę jako promotor w firmie (...) na umowę zlecenie w wymiarze 26 godzin tygodniowo za wynagrodzeniem 12 zł/h netto, powinien zarabiać około 1.300 złotych netto miesięcznie. Jest to praca

odpowiednia dla niego, gdyż polega na rozmowie z klientem i prezentacji produktów firmy (...). Dalsza praca jest uzależniona od stanu jego zdrowia.

Pozwanego wspomagają różne fundacje. Fundacja (...) „nie jesteś sam” udziela pozwanemu wsparcia finansowego z przeznaczeniem na zakup leków, przy czym nie jest to pomoc stała. Środki finansowe są przekazywane bezpośrednio na konto apteki na podstawie otrzymanej faktury. Podobnie (...) Towarzystwo (...) z Mukowiscydozą w okresie 5 lat udzieliło pozwanemu wsparcia w łącznej kwocie 9.500 złotych na opłacenie części leków i odżywek. Również matka pozwanego otrzymywała z miejsca pracy bezzwrotną pomoc finansową przeznaczoną na leczenie syna w oparciu o przedstawione dokumenty (dokumentacja lekarska k.220-222;; pismo Fundacja (...) k.267-268; pismo PTWzM k.272; pismo SP nr 36 k.273; dokumentacja lekarska k.220-222; zaświadczenie lekarskie k.289; karta informacyjna leczenia szpitalnego k.290 i k.347; karta wizyty k.248-249; zeznania pozwanego k.352 oraz jego informacyjne wysłuchanie k.223-224).

Jedynym majątkiem pozwanego jest mieszkanie położone w Ł. przy ul. (...), które zostało zakupione za sumę 140.000 złotych po sprzedaniu nieruchomości przy ul. (...) za kwotę 275.000 złotych. Po spłaceniu powoda z tytułu podziału majątku zostało około 100.000 złotych, z czego część została przeznaczona na spłatę długów, a pozostała kwota została wydana na nowozakupione mieszkanie. Mieszkanie przy ul. (...) zostało zakupione częściowo na kredyt hipoteczny w wysokości 85.000 złotych, który spłacany jest w ratach po 500 złotych miesięcznie, obecnie przez matkę pozwanego, która przebywa w tym mieszkaniu. Natomiast pozwany mieszka z narzeczoną w jej mieszkaniu w Ł. przy ul. (...). Jego narzeczona pracuje jako szkoleniowiec w prywatnej firmie i zarabia 1.500 złotych miesięcznie. Matka pozwanego pracuje jako bibliotekarz i zarabia około 2.000 złotych miesięcznie.

M. W. nie potrafił określić kwotowo swoich usprawiedliwionych potrzeb w skali miesiąca, lecz na zalecane leki i suplementy powinien wydawać około 1588 złotych miesięcznie (wykaz i koszt leków k.85; faktury k.87-88 i k.234; harmonogram spłat kredytu hipotecznego k.89—91; opłaty mieszkaniowe k.235-236; akty notarialne k.237-241 i k.242-243; zeznania pozwanego k.352 oraz jego informacyjne wysłuchanie k.223-224).

Sąd Rejonowy zważył:

Merytoryczną podstawę rozstrzygnięcia stanowią przepisy art.138 k.r.o. w zw. z art.133 § 1 k.r.o. i art.135 § 1 k.r.o.

Zgodnie z art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

„Zmiana stosunków” musi dotyczyć możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji oraz usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego dziecka. Ustalenie zmiany stosunków następuje przez porównanie stosunków obecnych z warunkami i okolicznościami uprzednio istniejącymi (uzasadnienie tezy VII uchwały SN z 16.12.1987r. OSN CAP 1988r. nr.4 poz 42).

Przepis art. 133 § 1 k.r.o. stanowi: „Rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania”.

Zakres świadczeń alimentacyjnych - stosownie do art. 135 § 1 k.r.o. - jest podwójnie uzależniony: z jednej strony zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, z drugiej strony od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Usprawiedliwione potrzeby uprawnionego powinny być zaspokojone w takim zakresie, w jakim pozwalają na to możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami. Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami (uzasadnienie tezy IV uchwały SN z dnia 16.12.1987r., III CZP 91/86 – OSN CAP 1988, nr 4, poz.42).

Z kolei przepis art. 136 k.r.o. stanowi, że „jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowe, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych”.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tezy V uchwały z dnia 16.12.1987r.-wytoczne w zakresie wykładni prawa i praktyki sądowej w sprawach o alimenty (OSN CAP 1988, nr 4, poz.42) podniósł, iż szczególne unormowanie obowiązku alimentacyjnego rodziców polega na tym, że obowiązek rodziców dostarczania środków utrzymania i wychowania trwa dopóty, dopóki dziecko nie zdobędzie, stosownie do swoich uzdolnień i predyspozycji kwalifikacji zawodowych, czyli do chwili usamodzielnienia się, i to niezależnie od osiągniętego wieku. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że obowiązek alimentacyjny rodziców, o którym mowa w art. 133 § 1 k.r.o. nie ustaje w ogóle, jeżeli dziecko na skutek kalectwa wrodzonego lub nabytego albo w związku z niedorozwojem umysłowym nie będzie w stanie samodzielnie zdobywać środków utrzymania.

Powyższe uregulowania prawne należy odnieść do ustalonego stanu faktycznego.

Okolicznością bezsporną jest, że M. W. jest osobą bardzo chorą, co uniemożliwia mu normalne funkcjonowanie i wymaga znacznych nakładów finansowych. W toku poprzedniego postępowania zostały przeprowadzone badania i sporządzone dwie opinie przez biegłych lekarzy: pulmonologa i kardiologa, które potwierdziły stan zdrowia pozwanego.

M. W. nie potrafił precyzyjnie określić miesięcznych kosztów swojego utrzymania, które w 2009 r. zostały wyliczone na około 2.500 złotych, należy jednak przyjąć, że wobec powszechnego wzrostu cen rynkowych, jego potrzeby nie zmniejszyły się. Stałym źródłem dochodu pozwanego jest renta socjalna – 619 złotych oraz zasiłek pielęgnacyjny – 153 złote, czyli łącznie 772 złote miesięcznie, co niewątpliwie nie wystarcza na samodzielne utrzymanie. Pozwany podejmował próby ukończenia studiów na różnych kierunkach, które okazały się bezskuteczne z uwagi na stan jego zdrowia. W międzyczasie podjął również pracę w Zakładzie (...), jednakże musiał z niej zrezygnować z uwagi na pogorszenie stanu zdrowia, co jest niekwestionowaną okolicznością w świetle złożonej dokumentacji medycznej.

Nie można więc zarzucić pozwanemu, że nieukończenie studiów bądź rezygnacja z pracy wynikały z jego winy. Bezpośrednio przed zakończeniem niniejszego postępowania pozwany ponownie podjął pracę na umowę zlecenie, gdyż nie miał wystarczających środków na swoje utrzymanie.

M. W. korzysta ze wsparcia finansowego różnych fundacji w zakresie zakupu leków, nie jest to jednak pomoc stała.

Z drugiej strony nastąpiła istotna zmiana w sytuacji powoda, który otrzymuje obecnie nauczycielskie świadczenie kompensacyjne – 1572 złote, zamiast pensji nauczyciela w kwocie około 2.200 złotych.

Zmiany tej nie można rozpatrywać w świetle przepisu art. 136 k.r.o., gdyż nowe warunki zatrudnienia, czyli ograniczenie godzin pracy z 18/18 na 12/18, spowodowałoby wypłatę niższego wynagrodzenia od przyznanego świadczenia kompensacyjnego. Ponadto K. W. ma już 58 lat i cierpi na schorzenie kręgosłupa, więc z racji wieku i stanu zdrowia trudno mu znaleźć odpowiednią pracę.

Reasumując: M. W. z uwagi na stan zdrowia, wysokie koszty swego utrzymania oraz niskie dochody nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie, więc nadal wymaga wsparcia alimentacyjnego ze strony rodziców, bowiem nawet okresowe podejmowanie przez niego pracy oraz pomoc fundacji nie są wystarczające do jego samodzielnego utrzymania. Jednakże zmniejszenie dochodów powoda spowodowało konieczność obniżenia alimentów. W ocenie Sądu Rejonowego obniżenie alimentów do kwoty po 250 złotych miesięcznie uwzględnia zmianę stosunków stron, usprawiedliwione potrzeby uprawnionego i możliwości płatnicze zobowiązanego do alimentacji.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c.